

Forsoning og brobygging

Arne Sandnes (72) i Snåsa vil bruke frigjøringsdagen den 8. mai til å ære krigens dåder, men samtidig skape fred og forsoning med tyskerne. I mellomtiden har han ertet på seg alle landets krigsveteran- og krigsinvalideforeninger.

ATLE KJÆRVIK
MORTEN ANTONSEN (foto)

En visste knapt hvor mye vind han sådde, formannen i arrangementskomiteén for frigjørings- og fredsarrangementet ved Jørstad bro i Snåsa, da han inviterte den tyske ambassadøren i Norge til minnehøytideligheten ved broen den 8. mai. Her sprengte norske sabotører jernbanelinjen over Jørstadelven den 13. januar 1945. Et tog med tyske tropper kjørte rett i elven. 78 tyskere og tre norske jernbanemenn ble drept.

50 år etter har stormen ennå ikke lagt seg. Et tyvetall trusselbrev og hundrevis av draps- og voldstrusler pr. telefon fra folk som abblutt ikke vil ha noen forsoning med tyskerne, har strømmet inn i stuen til ekteparet Arne og Ann Margrete Sandnes siden saken ble kjent. De er blitt beskyldt for å gå nazistenes end. Ambassadør Helmut Wegner har trukket seg fra arrangementet. Formannen i Regjeringens komité for frigjøringsjubileet, Dag Berggrav, har sagt at det er feil tid og sted for forsoning. Men jublantene i Snåsa har også mottatt blomster og støtte fra venner og meningsfeller over hele landet.

– Angrer du på at dere strakte hånden ut til tyskerne, Sandnes?

– Sant å si føler jeg meg ikke helt sikker. Vi hadde kanskje ikke gjort det hvis vi hadde forutsett alt rabalderet, sier mannen som var fylkesrådmann i Nord-Trøndelag i 16 år og ordfører i Snåsa i åtte. Han vil slett ikke være med på at han har provosert med vilje, men innrømmer at han setter pris på en frisk debatt. – I arrangementskomiteén forsto vi tidlig at programmet vårt var ambisiøst. Derfor

BROBYGGER: Formannen i arrangementskomiteén for krigsminnet ved Jørstad bro i Snåsa, Arne Sandnes, mener 8. mai er dagen for å bygge forsonende broer mellom Tyskland og Norge.

klarerte vi spørsmålet om tysk deltagelse med en rekke krigsveteraner. Vi kontaktet noen av de sabotørene som sprengte broen, og vi spurte tidligere major og senere CIA-sjef William Colby, som ledet operasjon RY-PE i Snåsafjellene i 1945. Ingen hadde vesentlige innvendinger mot programmet, snarere tvert imot! Dessuten føler både jeg og andre i komiteén at vi er veteraner i denne sammenheng. Etter sabotasjen mot toget ble nemlig min far, jeg og en rekke andre snåsninger tatt som gisler. Vi måtte stå oppmarsjert ved elvebredden en hel natt før tyskerne lot oss gå, forteller Sandnes.

Håndslag

– Nå ser det ut til at den tyske konsulen i Trondheim, Erik Solberg, vil komme i stedet for Wegner. Vi har også forandret noen innslag i arrangementet. Det kommer for eksempel ikke på tale å spille den tyske nasjonalsangen. Jeg trodde faktisk de hadde kvittet seg med «Deutsch-

land über alles», men der tok jeg altså feil. Jeg forstår jo at denne melodien kan virke provoserende på noen. I stedet vil vi spille en trompetfanfare. Men det viktigste ved arrangementet er den symbolske effekten ved det å plante et tre for både Norge, USA og Tyskland, mens ungdom fra de forskjellige nasjonene danner flaggborg. Jeg håper dette kan være med på å sette mot i demokratisk sinnsetning over hele verden. Ta for eksempel en av mine fire sønner. Han er kaptein ved FN-styrkene. Nylig ringte han meg fra en bunker i Sarajevo, der han sammen med tyske soldater forsøker å forsvare freden. De hadde hørt om problemene i forbindelse med fredsarrangementet over radio, men forsto ingen ting. Stå på, far! var min sønns oppfordring til meg. Vi kan da ikke gi oss for dem som dyrker hatet?

Nei, freden må vinnes gjennom kamp hver dag! Kanskje har vi i jubileumskomiteén truffet spikeren på hodet mer enn vi ønsket med forsoningsinitiativet vårt, under Sandnes.

– Men det var kanskje ikke så lurt å si at du ga blaffen i hva krigsveteranforeningene mente i denne sammenheng?

– Du sikter nok til en episode hvor jeg ble vekket av en telefon klokken halv syv om morgenen. Jeg var dessverre ikke særlig tilsnakkeskendes da. Det var selvsagt dumt av meg. Problemet er kanskje følelsen av at noen tar alt vi i 8. mai-komiteén gjør, i verste mening. Det er da ikke nazistene vi skal tilgi eller forsone oss med. Det er de som var imot krigen, de som er født etter krigen, dagens innbyggere i det demokratiske Tyskland, våre allierte i NATO og for den saks skyld handelspartnere gjennom EØS, som vi nå må kunne tilgi for fedrenes synder.

Vi vil da gjerne at de skal besøke oss som turister og legge igjen pengene sine her? Hvis vi ikke kan tilgi de uskyldige nå, 50 år etter, når i all verden skal vi kunne gjøre det da? spør Arne Sandnes, som håper at de nyplantede trærne ved Jørstad bro skal bli riktig friske og store med tiden...